

Høringssvar

Forslag til endringer i opplæringsloven og friskoleloven (nytt kapittel om skolemiljø)

Elev- og lærlingombudene i Norge (ELON) ønsker å komme med følgende innspill til departementets forslag om endringer i opplæringsloven og friskoleloven i nytt kapittel om skolemiljø. Ombudene stiller seg i utgangspunktet positive til de foreslåtte endringene, men ønsker å fremme følgende momenter som ekstra viktige:

1. Plikt til å fatte enkeltvedtak, avsnitt 4.3.1

Vi er alle enige om at elevens rettssikkerhet må ha høyeste prioritet, slik at eleven har en klar klagerett på skolens tiltak eller mangel på tiltak. Flertallet av ombudene tror at dette kan bli godt nok ivare tatt gjennom dokumentasjonskravet og en direkte klageadgang til håndhevingsmyndigheten. Flertallet mener at en lovfesting av dokumentasjonskravet og direkte adgang til håndhevingsmyndigheten er en forutsetning for å fjerne kravet om enkeltvedtak.

Et mindretall av ombudene er imot å fjerne kravet om enkeltvedtak, da de mener at det nye alternativet er mindre juridisk forpliktende og dermed svekker elevenes rettssikkerhet.

Vi ber derfor departementet om å være enda tydeligere i kravet på dokumentasjon og klageadgang, slik at elevens rettssikkerhet ikke svekkes, se punkt 3 nedenfor. Dersom dette ikke lar seg gjøre, ber vi departementet om å opprettholde dagens krav om enkeltvedtak.

2. Plikt til å varsle, avsnitt 4.3.7

Departementet foreslår en endring i varslingsplikten fra dagens ordning der alle forhold, mistanke og kjennskap skal varsles til skolens ledelse til «om det trengst». Vi mener at dette et dårlig forslag. Skoleledelsen bør slik vi ser det, alltid informeres. Det er viktig å dokumentere slikt i tilfelle det skulle skje noe liknende på et senere tidspunkt. Da kan man gå tilbake å se at det er en historikk her. Til sammenlikning ville en HMS-feil på en arbeidsplass alltid rapporteres i henhold til bedriftens HMS-rutiner uansett hvor ubetydelig den er.

Vi mener også at dette kan svekke elevenes sikkerhet da det er ulik kultur på skoler og blant lærere. Noen kan bagatellisere bort en sak. Lærer bør ikke ta vurderingen alene om saken er av typen som bør meldes eller ei.

Vi ber derfor departementet om å opprettholde dagens krav om at alle forhold skal meldes til skolens ledelse.

3. Plikt til å sette inn tiltak, avsnitt 4.3.8

Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig å beskrive i lovteksten hvilke tiltak som kan være aktuelle for å oppfylle plikten til å sette inn tiltak. Dette kan føre til store forskjeller i hvordan enkelte skoler i samme kommune følger opp saker som likner hverandre. Vi mener derfor at det i lovteksten §9A-4 må tydeliggjøres at skoleeier plikter å ha «en verktøykasse» med forskjellige tiltak som er mulige å bruke

ved forskjellige saker. Det må også tydeliggjøres at skoleeier plikter å kurse skolene i disse tiltakene. Alternativt må det komme tydelige retningslinjer fra sentrale myndigheter, eksempelvis en oppdatert veileder med forslag på metoder og tiltak som kan benyttes i denne typen saker.

Vi foreslår derfor at departementet tydeliggjør skoleeiers ansvar i §9A-4, ref. forslagene ovenfor.

4. **Aktivitetsplikten, avsnitt 4.3.10**

Departementet mener at skolene, så langt det er mulig, bør dokumentere tiltak som settes inn. Dette med argumentasjon i forsvarlig saksbehandling. ELON mener at dokumentasjonsplikt av tiltak og annet skolene gjør for å oppfylle aktivitetsplikten er nødvendig for å sikre så lik praksis som mulig over hele landet. Vi opplever ofte at skolene kun oppfyller minstekravet i loven, og dersom det ikke finnes et krav om dokumentasjon, kan dette raskt bli nedprioritert.

Vi foreslår derfor at det lovfestes krav om dokumentasjon.

5. **Ansatte som krenker elever, avsnitt 4.3.11**

Ombudene støtter departementets forslag om skjerpet aktivitetsplikt når det er mistanke om eller kjennskap til ansatte som krenker elever, fullt ut. Dette med bakgrunn i at vi som ombud jevnlig blir involvert i slike saker og elevene melder tilbake om at de opplever det vanskelig å komme gjennom hos ledelsen.

6. **Håndhevingsordning, avsnitt 5.3.1**

Departementet etterlyser innspill til navn for ordningen.

Vi ønsker å fremme følgende forslag; Seksjon mot mobbing.

7. **Håndhevingsordning, avsnitt 5.3.6, rubrikk krav til saksbehandlingstiden**

Departementet viser til forvaltningsloven og § 11 a og mener at formuleringen her «uten ugrunna opphald» er tilstrekkelig og hensiktsmessig i saker om skolemiljø. ELON er derimot usikker på om dette er tilstrekkelig og ønsker å foreslå at det settes en frist for når saksbehandlingene må starte, senest en uke fra den dagen saken ble meldt inn.

Det er også viktig at den som har meldt inn saken får en tilbakemelding om at det er åpnet en sak slik at man opplever å bli «sett, hørt og ivaretatt».

Vi foreslår at oppstart av saksbehandling er senest enn en uke fra innmeldt sak.

8. **Klagemulighet på håndhevingsmyndighetens vedtak**

ELON er enig i at håndhevingsmyndighetens vedtak er å se på som enkeltvedtak. Vi mener likevel at det skal være en tidsbestemt frist for saksbehandlingstid ved klage. Da departementet mener at skoleeier (både private og kommuner/fylkeskommuner), elever og andre parter som har rettslig klageinteresse skal gis klagemulighet, er det viktig at man sikrer at eleven, som ikke opplever et trygt og godt skolemiljø, får en så rask avgjørelse i klagesaken som mulig.

Vi foreslår derfor at saksbehandlingstiden hos klageinstansen settes til maks to (2) måneder.

9. Reaksjoner overfor skoleeiere, avsnitt 6.3.2

ELON er enig i departementets vurdering om at muligheten til tvangsmulkt skal være tilstede. Departementets formuleringer om rimelighet i størrelse på tvangsmulkten og formuleringen om at mulkten ikke bør overstige kostnad for å utbedre mangelen, gjør at vi mener at forslaget er med på å sikre at eleven får et trygt og godt skolemiljø så raskt som mulig. Det er også viktig å tydeliggjøre at aktivitetsplikten ikke settes til side og at påleggene fortsatt må følges ved en eventuell klage på tvangsmulkt. Det er for oss viktig at dette gjøres tydeligere i lovteksten.

Vi ber derfor departementet vurdere enn enda tydeligere formulering i forslaget, slik at det fremgår at skolene fortsatt må jobbe aktivt med saken også når det foreligger en klage på tvangsmulkt.

Oslo 8. juli 2016

Andreas Nilsson, Elev- og lærlingombud, Akershus fylkeskommune
Lasse Narjord Thue, Elev- og lærlingombud, Buskerud fylkeskommune
Brede Skogbakken, Elev- og lærlingombud, Hedmark fylkeskommune
Karine Johansen, Elev- og lærlingombud, Nordland fylkeskommune
Benthe Asp, Elev- og lærlingombud, Nord-Trøndelag fylkeskommune
Kjerstin Lundgård, Elev- og lærlingombud, Oppland fylkeskommune
Melinda Jørgensen, Elev- og lærlingombud, Oslo kommune
Venke Nordeide, Elev- og lærlingombud, Sogn og Fjordane fylkeskommune
Espen Agøy Hegge og Kjersti Bjørnevik, Elev- og lærlingombud, Sør-Trøndelag fylkeskommune
Ole Marius Vollen, Elev- og lærlingombud, Telemark fylkeskommune
Stine Grimsrud, Elev- og lærlingombud, Vest-Agder fylkeskommune
Anneline Thommesen, Elev- og lærlingombud, Vestfold fylkeskommune
Henrikke Bugdø-Aarseth, Elev- og lærlingombud, Østfold fylkeskommune